



## Rökfria serveringsmiljöer m.m.

---

### Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens proposition 2003/04:65 Rökfria serveringsmiljöer. Vidare behandlas fem motionsyrkanden som väckts med anledning av propositionen samt 18 motionsyrkanden från de allmänna motionstiderna 2002 och 2003.

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag att rökning fr.om. den 1 juni 2005 skall vara förbjuden på restauranger och andra serveringsställen, utom när servering sker utomhus. Utskottet ställer sig också bakom regeringens förslag att det skall vara möjligt att inrätta speciella rökrum.

Utskottet delar regeringens bedömning i fråga om hur tillsynen av efterlevnaden av rökförbudet skall utformas. Dock ställer sig utskottet något tveksamt till bedömningen att tillsynen, bortsett från i ett initialskede, inte torde kräva ett visst resurstillskott. Utskottet anser därför att regeringen noga, med beaktande av finansieringsprincipen, bör följa utvecklingen och vid behov återkomma till riksdagen.

Utskottet tillstyrker även regeringens lagförslag i övrigt och avstyrker samtliga motioner.

Företrädare för Svenska Kommunförbundet har vid sammanträde den 1 april 2004 framfört synpunkter i ärendet.

I betänkandet finns 8 reservationer och 2 särskilda yttranden.

# Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	5
Propositionens huvudsakliga innehåll .....	5
Utskottets överväganden .....	5
Avslag på propositionen .....	5
Utskottets ställningstagande .....	6
Förbud mot rökning i serveringsmiljöer m.m. ....	6
Utskottets ställningstagande .....	8
Rökrum och deras utformning m.m. ....	8
Utskottets ställningstagande .....	9
Lagförslaget i övrigt .....	10
Insatser för minskat tobaksbruk.....	10
Utskottets ställningstagande .....	14
Detaljhandel med tobaksvaror .....	15
Utskottets ställningstagande .....	16
Snus .....	16
Utskottets ställningstagande .....	17
Reservationer.....	18
Särskilda yttranden.....	23
Bilagor:	
1. Förteckning över behandlade förslag.....	24
2. Regeringens lagförslag .....	27
3. Reservanternas lagförslag.....	29

# Utskottets förslag till riksdagsbeslut

## 1. Avslag på propositionen

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:So15 yrkande 1 och 2003/04:So16.

*Reservation 1 (m)*

## 2. Rökförbud

Riksdagen antar 2 och 4 §§ i regeringens förslag till lag om ändring i tobakslagen (1993:581). Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:65 i denna del och avslår motionerna 2003/04:So395 yrkande 4, 2003/04:So468 yrkande 1, 2003/04:So524 yrkande 3 och 2003/04:So577 yrkandena 9 och 10.

## 3. Rökförbud på offentlig plats

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:So395 yrkande 5 och 2003/04:So468 yrkande 2.

*Reservation 2 (v, mp)*

## 4. Rökrum

Riksdagen antar 6 och 6a §§ i regeringens förslag till lag om ändring i tobakslagen (1993:581). Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:65 i denna del och avslår motionerna 2003/04:So14 och 2003/04:So17.

*Reservation 3 (fp)*

## 5. Lagförslaget i övrigt

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i tobakslagen (1993:581) i den mån lagförslaget inte omfattas av vad utskottet föreslagit ovan. Därmed bifaller riksdagen proposition 2003/04:65 i denna del.

## 6. Tobaksprevention

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:So15 yrkande 2, 2003/04:So345 yrkande 12, 2003/04:So365 yrkande 2, 2003/04:So524 yrkandena 1 och 2 samt 2003/04:So577 yrkande 8.

*Reservation 4 (fp, kd)*

*Reservation 5 (m)*

## 7. Nikotinläkemedel hos apoteksombuden

Riksdagen avslår motion 2002/03:So253.

**8. Ytterligare ökad tillgänglighet**

Riksdagen avslår motionerna 2003/04:So210, 2003/04:So409 yrkande 10 och 2003/04:So492.

*Reservation 6 (m, fp, kd, c)*

**9. Försäljningslicenser**

Riksdagen avslår motion 2003/04:So365 yrkande 1.

*Reservation 7 (kd)*

**10. Snus**

Riksdagen avslår motion 2003/04:So524 yrkande 4.

*Reservation 8 (kd)*

Stockholm den 22 april 2004

På socialutskottets vägnar

*Ingrid Burman*

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ingrid Burman (v), Chatrine Pålsson (kd), Kristina Zakrisson (s), Margareta Israelsson (s), Cristina Husmark Pehrsson (m)<sup>1</sup>, Conny Öhman (s), Lars U Granberg (s), Carl-Axel Johansson (m)<sup>1</sup>, Marina Pettersson (s), Gabriel Romanus (fp), Christer Engelhardt (s), Kerstin-Maria Stalin (mp), Jan Emanuel Johansson (s), Magdalena Andersson (m)<sup>1</sup>, Gunilla Wahlén (v), Annika Qarlsso (c) och Marita Aronson (fp).

<sup>1</sup> Har ej deltagit i besluten under punkterna 2, 4 och 5.

# Redogörelse för ärendet

## Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen föreslår i proposition 2003/04:65 vissa ändringar i tobakslagen (1993:581). Förslagen innebär att det införs rökförbud i restauranger och på andra serveringsställen. Det skall dock vara möjligt att inrätta rökrum. Enligt propositionen får rökrummen endast utgöra en mindre del av serveringsställets yta. Rummen skall vara belägna så att besökare inte måste passera genom dessa. Arbetstagare skall endast tillfälligtvis behöva vistas i rummen när rökning pågår. Servering eller annan liknande verksamhet får inte bedrivas i rummen när rökning pågår. Detta gäller dock inte sådan verksamhet som har direkt samband med rummens funktion. Vidare får mat eller dryck inte föras med in i dessa rum.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bemyndigas att meddela närmare föreskrifter om rökrummens utformning och ventilation.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juni 2005.

## Utskottets överväganden

### Avslag på propositionen

#### Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå två motionsyrkanden om att avslå propositionen.

Jämför reservation 1 (m).

#### Motioner

I *motion So15 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m)* yrkas att riksdagen avslår propositionen (*yrkande 1*). Motionärerna är kritiska till att propositionen förlitar sig helt på förbudslagstiftning och saknar resonemang om informationens betydelse.

I *motion So16 av Gunnar Andrén och Tina Acketoft (båda fp)* yrkas att propositionen avslås. Motionärerna anser att det nu föreslagna förbudet mot rökning i serveringsmiljöer strider mot tanken på den enskildes förmåga att se både egna och andras fri- och rättigheter samt skyldigheter i ett sammanhang.

### Utskottets ställningstagande

Utskottet delar inte bedömningarna i motionerna So15 (m) yrkande 1 och So16 (fp). Motionerna avstyrks.

## Förbud mot rökning i serveringsmiljöer m.m.

### Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom regeringens förslag att förbud mot rökning i restauranger och andra serveringsställen skall införas och regleras i lag. Riksdagen bör med hänvisning till detta ställningstagande avslå ett antal motioner vilka helt eller delvis är i linje med regeringens förslag. Riksdagen bör även avslå motioner som syftar till att utreda alternativt införa rökförbud på allmän plats.

Jämför reservation 2 (v, mp).

### Propositionen

Regeringen föreslår i *propositionen* (s. 13) att förbud mot rökning i restauranger och på andra serveringsställen skall regleras i lag. Regeringen anför (s. 14 f.) att redovisningen av de internationella erfarenheterna, enligt Statens folkhälsoinstituts mening, ger stöd för att införa restriktioner för att minska tobaksrökens skadliga effekter. I den internationella översikten har framkommit att Storbritannien är det enda land som har satsat på frivillighet för att införa rökfritt på serveringsställen. Där har en överenskommelse upprättats för att förbättra skyddet för de anställda från den passiva rökningens effekter. Den ger råd om hur efterlevnaden av gällande rätt inom hälso- och arbetsmiljölagstiftningen skall ske, samt ställer krav på att arbetsgivare vidtar nödvändiga åtgärder för att reducera eller eliminera exponeringen av tobaksrök. Genomförandet av den frivilliga överenskommelsen har, enligt myndigheten, kritiserats. Specifikt lyfter Statens folkhälsoinstitut fram en forskningsstudie från Manchester Metropolitan University som har studerat inomhusluftens kvalitet under de senaste fyra åren på pubar och barer. Slutsatsen i den undersökningen är att den installerade ventilationen inte har kunnat eliminera passiv rökning. De rökfria avdelningarna hade inte tillräckligt god luftkvalitet. I denna studie är slutsatsen att det frivilliga samarbetet inte varit verksamt när det gäller att skydda personalen från passiv rökning. Det har också framkommit att både efterlevnaden och kännedomen i bl.a. Londonområdet är låg om denna branschöverenskommelse. Statens folkhälsoinstitut menar att de internationella erfarenheterna visar att lagstiftning är en nödvändig förutsättning för att åstadkomma rökfria serveringsställen. Myndigheten konstaterar att branschföreträdare har framfört att utvecklingen går mot rökfritt och att det inte finns skäl att påskynda utvecklingen. Myndigheten framhåller dock att endast en begränsad del av alla serveringsställen är rökfria och att om rökfria

serveringsställen skall kunna bli verklighet inom överskådlig tid krävs lagstiftning. Sammanfattningsvis dras slutsatsen att varken den internationella översikten eller genomgången av den svenska utvecklingen har visat på några incitament som på ett avgörande sätt skulle påskynda en frivillig utveckling. Mot bakgrund av FHI:s rapport och vad som i övrigt framkommit i ärendet finner regeringen att det krävs lagstiftning för att uppnå målet om rökfria serveringsmiljöer inom de närmaste åren. I enlighet härmed föreslår regeringen i *propositionen* (s. 16) att rökning fr.o.m. den 1 juni 2005 skall vara förbjuden i restauranger och på andra serveringsställen, utom när servering sker utomhus. Det skall dock vara möjligt att inrätta speciella rökrum.

## Motioner

I fyra motioner från allmänna motionstiden 2003 framförs yrkanden som syftar till allmänt rökförbud på restauranger och serveringsställen.

I *motion So577 av Ulrik Lindgren m.fl. (kd)* begärs ett tillkännagivande om målsättningen med rökfrihet (*yrkande 9*). Motionärerna pekar på att socialutskottet har uttalat som mål att alla restauranger skall vara rökfria den 1 januari 2004. Vidare begärs ett tillkännagivande om rökfria serveringsmiljöer (*yrkande 10*). Motionärerna anser att restaurangbesökarna måste kunna garanteras rökfrihet och förväntar sig ett regeringsförslag som innebär rökfria restaurang- och kafémiljöer.

I *motion So395 av Ulla Hoffmann m.fl. (v)* begärs ett tillkännagivande om att regeringen skyndsamt bör ta fram förslag till en lag vilken förbjuder rökning på restauranger och serveringsställen, utom på särskilt anvisade platser där servering inte får ske (*yrkande 4*).

I *motion So468 av Sonja Fransson och Laila Bjurling (båda s)* begärs ett tillkännagivande om förbud mot rökning på restauranger och kaféer (*yrkande 1*).

I *motion So524 av Annelie Enochson (kd)* begärs ett tillkännagivande om ett strukturerat och finansierat förberedelsearbete för att nå målet om rökfria serveringslokaler (*yrkande 3*). Enligt motionären behövs det, för att kunna genomföra rökfria serveringsmiljöer till 2005, dels en intensifierad opinionsbildning, dels ett strukturerat och stödjande förberedelsearbete inom branschen. Särskilda medel är nödvändiga för detta arbete.

I *motion So395 av Ulla Hoffmann m.fl. (v)* begärs ett tillkännagivande om att utreda möjligheten till rökförbud på alla offentliga platser (*yrkande 5*). Motionärerna pekar på att det pågår ett offensivt arbete inom EU för att reducera användandet av tobak och införa rökförbud på offentliga platser. Sverige bör ta efter detta arbete och gå i spetsen för genom att utreda möjligheten till rökförbud på alla offentliga platser.

I *motion So468 av Sonja Fransson och Laila Bjurling (båda s)* begärs det ett tillkännagivande om förbud mot rökning på offentliga platser (*yrkande 2*).

### Tidigare behandling

I det av riksdagen godkända *betänkande 2002/03:SoU4 (prot. 2002/03:89 och 92)* behandlade utskottet senast motionsyrkanden angående tobak. Utskottet anförde beträffande frågan om rökfria miljöer (s. 6).

Utskottet vidhåller sin uppfattning att ett mål bör vara att alla serveringsmiljöer skall vara rökfria den 1 januari 2004. Statens folkhälsoinstitut har nyligen överlämnat en rapport om förutsättningarna för rökfria serveringsmiljöer till regeringen. Rapporten bereds för närvarande i Regeringskansliet. Enligt utskottets uppfattning bör riksdagen inte föregripa regeringens kommande förslag. Motionerna – – – avstyrks därför (res. c).

I det av riksdagen godkända *betänkande 2001/02:SoU8 (rskr. 2001/02:235)*, behandlade utskottet motionsyrkanden angående förbud mot rökning på offentliga platser. Utskottet ansåg att det fick anses som en ordningsfråga att rökning inte förekommer i anslutning till sjukhusentréer och vid andra offentliga byggnader. Motionsyrkandena avstyrktes (ej res.).

### Utskottets ställningstagande

Riksdagen har i maj 2002, vid behandlingen av propositionen 2001/02:64 Vissa tobaksfrågor, ställt sig bakom regeringens uppfattning att ett mål bör vara att alla serveringsmiljöer skall vara rökfria, helst på frivillig väg, till den 1 januari 2004 (bet. 2001/02:SoU8, rskr. 2001/02:235).

Regeringen, som låtit utreda hur detta mål skall kunna uppnås, har funnit att ett förbud mot rökning i restauranger och på andra serveringsställen bör regleras i lag. Såväl en internationell utblick på området som en bedömning av den svenska utvecklingen hittills ger vid handen att det krävs lagstiftning för att uppnå målet om rökfria serveringsmiljöer inom de närmaste åren. Utskottet delar bedömningen och tillstyrker förslaget till ändringar i 2 och 4 §§ tobakslagen (1993:581), vilka föreslås träda i kraft den 1 juni 2005. Motionerna So395 (v) yrkande 4, So468 (s) yrkande 1, samt So577 (kd) yrkandena 9 och 10 är därmed tillgodosedda.

Utskottet anser vidare att motion So524 (kd) yrkande 3 får anses åtminstone delvis tillgodosedd genom de förslag som läggs fram i föreliggande proposition.

I motionerna So468 (s) yrkande 2 respektive So395 (v) yrkande 5 begärs förbud mot rökning på offentliga platser respektive en utredning härom. Utskottet har förståelse för motionärernas synpunkter men anser inte att något initiativ från riksdagens sida är nödvändigt. Motionerna avstyrks.

## Rökrum och deras utformning m.m.

### Utskottets förslag i korthet

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag att rökning får tillåtas i restauranger och på andra serveringsställen i separata rum av-



sedda för rökning. Riksdagen bör med hänvisning till detta ställningstagande avslå ett motionsyrkande om att rökrum inte skall få inrättas. Riksdagen bör även avslå ett motionsyrkande om att mat och dryck skall få tas med in i rökrummen.

Jämför reservation 3 (fp).

### Propositionen

I *propositionen* föreslår regeringen (s. 22.) att rökning får tillåtas i restauranger och på andra serveringsställen i separata rum avsatta för rökning. Sådana rum får endast utgöra en mindre del av serveringsställets yta. Rummen skall vara belägna så att besökare inte måste passera genom dessa. Arbetstagare skall endast tillfälligtvis behöva vistas i rökrummen när rökning pågår. Servering eller annan liknande verksamhet får inte bedrivas i rummen när rökning pågår. Detta gäller dock inte sådan verksamhet som har direkt samband med rummens funktion. Mat eller dryck får inte föras in i dessa rum.

### Motioner

I *motion So17 av Ulf Nilsson m.fl. (fp)* begärs ett tillkännagivande om att riksdagen bör avslå regeringens förslag till ändring av tobakslagen såvitt avser förbudet att ta med mat och dryck i lokaler där rökning är tillåten. Motionärerna anför att det från arbetsmiljösynpunkt saknas skäl att hindra gäster att ta med sig mat och dryck in i rökrummet. Det är dock den ansvarige för serveringsstället som skall avgöra om det är lämpligt att förtäring sker i rökrummet.

I *motion So14 av Jörgen Johansson (c)* begärs ett tillkännagivande av innebörd att särskilda rökrum inte bör tillåtas. Motionären anför att utifrån de faktorer som nämnts i propositionen samt möjligheten att skapa en norm som är lika för alla, främjar de anställdas hälsa samt lägger grunden för en bättre livskvalitet för alla, bör rökning utan undantag förbjudas i serveringsmiljöer.

### Utskottets ställningstagande

Utskottet instämmer i regeringens bedömning att rökning bör få tillåtas i restauranger och på andra serveringsställen i separata rum avsatta för rökning. Härvid delar utskottet även regeringens uppfattning att mat och dryck inte bör få medföras i dessa rum. Utskottet tillstyrker förslaget till ändringar i 6 och 6a §§ tobakslagen. Följaktligen avstyrker utskottet motionerna So14 (c) och So17 (fp).

Utskottet delar regeringens bedömning i fråga om hur tillsynen av efterlevnaden av rökförbudet skall utformas. Dock ställer sig utskottet något tveksamt till bedömningen att tillsynen, bortsett från i ett initialskede, inte torde kräva ett visst resurstillskott. Utskottet anser därför att regeringen noga, med

beaktande av finansieringsprincipen, bör följa utvecklingen och vid behov återkomma till riksdagen.

## Lagförslaget i övrigt

Utskottet tillstyrker även i övrigt regeringens förslag till lag om ändring i tobakslagen.

## Insatser för minskat tobaksbruk

### Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör med hänvisning till tidigare ställningstaganden avslå ett antal motioner rörande arbetet med tobaksprevention. Motionsyrkanden om att tillgängligheten till nikotinersättningsmedel bör ökas avstyrks i den mån de inte är tillgodosedda.

Jämför reservationerna 4 (fp, kd), 5 (m) och 6 (m, fp, kd, c).

### Propositionen

Regeringen anför i *propositionen* (s. 8 f.) att tobak är en prioriterad folkhälsofråga och att regeringen aktivt arbetar med åtgärder som syftar till att minska bruket av tobak. År 1963 anslog staten för första gången särskilda medel för information om tobakens skadeverkningar. På 1970-talet infördes långtgående restriktioner för tobaksreklamen och obligatoriska varningstexter på tobaksförpackningarna. Under 1980-talet förbjöds rökning i alltfler offentliga miljöer. År 1983 utfärdade dåvarande Arbetarskyddsstyrelsen och Socialstyrelsen allmänna råd om rökfri miljö i gemensamhetslokaler. Under 1990-talet etablerades en allsidig tobakspolitik, bl.a. genom införandet år 1993 av tobakslagen (1993:581). Lagen har därefter skärpts vid flera tillfällen.

Vidare anför regeringen att man i propositionen Mål för folkhälsan (prop. 2002/03:35) pekar på vikten av att arbeta mot ojämlikhet i hälsa som bottnar i till exempel kön och klasstillhörighet. I propositionen fastslogs ett nationellt mål för folkhälsan. Målet för folkhälsoarbetet är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen. Vidare identifierade regeringen elva målområden för det samlade folkhälsoarbetet. Målområde 11 är Minskat bruk av tobak och alkohol, ett samhälle fritt från narkotika och dopning samt minskade skadeverkningar av överdrivet spelande. I målområde 6 En mer hälsofrämjande hälso- och sjukvård lyfts även rökavvänjning fram som en viktig åtgärd för en hälsofrämjande hälso- och sjukvård. Följande etappmål angavs i målområde 11 för samhällets insatser inom tobaksområdet:

- en tobaksfri livsstart från år 2014,
- en halvering till år 2014 av antalet ungdomar under 18 år som börjar

- röka eller snusa,
- en halvering till år 2014 av andelen rökare bland de grupper som röker mest,
- att ingen ofrivilligt skall utsättas för rök i sin omgivning.

### Motioner

I *motion So15 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m)* begärs ett tillkännagivande om informationsbehovet avseende tobakens skadeverkningar (*yrkande 2*). Motionärerna anser att regeringens syn på passiv rökning som ett arbetsmiljöproblem är för snäv. Problemet med passiv rökning måste betraktas i ett brett folkhälsoperspektiv. För att de mål som alla är överens om skall uppnås krävs information som förankras brett såväl inom sjukvården, barnvården och mödravården som i skolorna. Vidare anser motionärerna att man som icke-rökare har rätt att utkräva ansvar från rökare, så att man inte utsätts för passiv rökning mot sin vilja. Detta måste vara tydligt i informationsarbetet.

I *motion So345 av Kerstin Heinemann m.fl. (fp)* begärs ett tillkännagivande om svensk tobakspolitik och internationellt arbete mot tobak (*yrkande 12*). Enligt motionärerna har det svenska arbetet mot tobak från början byggt på information, utbildning och opinionsbildning. Staten kan inte fransäga sig ansvaret för dessa insatser och de kan inte överlåtas enbart på frivilliga organisationer och än mindre på tobaksindustrin. Staten måste ta ett fortsatt ansvar för denna verksamhet som, tillsammans med beskattning och andra restriktioner, är en hörnsten i svensk tobakspolitik. Enligt motionärerna är det vidare angeläget att Sverige fortsätter att ge aktivt stöd till det internationella arbetet mot tobak, inte minst som medlem i EU.

I *motion So577 av Ulrik Lindgren m.fl. (kd)* begärs ett tillkännagivande om en minskning av tobaksrökningen (*yrkande 8*). Motionärerna anför att tobaksrökning tillhör de största folkhälsoproblemen men att det samtidigt är det mest påverkbara problemet.

I *motion So524 av Annelie Enochson (kd)* begärs ett tillkännagivande om betydelsen av en kompetent strategisk nationell ledning av ett sammanhållet tobaksförebyggande arbete (*yrkande 1*). Motionären pekar på att det är viktigt att Statens folkhälsoinstitut, inför det nationella tobaksuppdragets upphörande 2005, har den fortsatta strategiska ledningen av ett sammanhållet tobakspreventivt arbete i landsting och kommuner. I motionen begärs även ett tillkännagivande om ett långsiktigt säkerställande av adekvata resurser för ett kontinuerligt tobakspreventivt arbete på alla nivåer (*yrkande 2*). Enligt motionären gäller det att i god tid synliggöra permanenta resurser för att säkra kontinuiteten i allt det arbete som startats i samband med regeringsuppdraget.

I *motion So365 Ingemar Vänerlöv (kd)* begärs tillkännagivande om att personlig rådgivning och nikotinersättningsmedel bör erbjudas föräldrar med hemmavarande barn i samband med att de som patienter kommer i kontakt med hälso- och sjukvården (*yrkande 2*). Motionärerna pekar på att en av de

viktigaste insatserna för att se till att kommande generationer inte börjar röka är att få deras föräldrar att sluta.

I ett antal motioner framförs synpunkter om en ökad tillgänglighet när det gäller nikotinersättningsmedel.

I *motion 2002/03:So253 av Catharina Elmsäter-Svärd (m)* begärs ett tillkännagivande om betydelsen av att nikotinläkemedel skall ingå i apoteksombudens akutsortiment. Motionären pekar på att tobak i dag säljs på 34 000 inköpsställen medan nikotinläkemedel endast kan köpas på de 900 apoteken. Ett enkelt sätt att komma till rätta med denna obalans vore att inkludera nikotinläkemedel i apoteksombudens sortiment.

I *motion So409 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m)* begärs ett tillkännagivande om vikten av ökad tillgänglighet till nikotinersättningsprodukter (*yrkande 10*). Enligt motionärerna bör nikotinersättningsmedel kunna säljas där cigaretter säljs.

Även i *motionerna So492 av Mikael Oscarsson (kd) och So210 av Jörgen Johansson och Claes Västerteg (båda c)* framställs yrkanden om att tillgängligheten till nikotinläkemedel bör ökas jämfört med vad som gäller i dag.

### **Tidigare behandling, pågående arbete m.m.**

I *budgetpropositionen för 2004* (2003/04:1 volym 6 utg.omr. 9 s. 79) föreslogs under anslag 14:7 Folkhälsopolitiska åtgärder att 30 miljoner kronor skall disponeras av Statens folkhälsoinstitut för olika förebyggande insatser mot tobak. Medlen skall bl.a. användas som stöd till organisationer på tobaksområdet, stöd till Centrum för tobaksprevention för verksamhet med telefonrådgivning samt till metodutveckling.

I *betänkande 2001/02:SoU8* (s. 21 f.) behandlades motioner med synpunkter på resursfördelningen när det gällde åtgärder för att förstärka arbetet med tobaksprevention. Utskottet ansåg det viktigt att resurserna inom det förebyggande arbetet inriktas både på barn och unga, som är en viktig grupp, och på den vuxna delen av befolkningen. Utskottet föreslog ett tillkännagivande med denna innebörd.

Regeringen anför vidare i *budgetpropositionen för 2004* (s. 62) att ett EG-direktiv avseende reklam, marknadsföring och sponsring för tobaksvaror antogs den 26 maj 2003. Direktivet omfattar direktreklam i tryckt press, radio och Internet och sponsring av gränsöverskridande evenemang samt gratis utdelning av tobak i samband med dessa evenemang. Direktivet skall vara genomfört senast den sista juli 2005. Regeringen anför dessutom att Världshälsoförsamlingen inom WHO den 20 maj 2003 antagit en ramkonvention för tobakskontroll. Sverige prioriterar genomförandet av konventionen och var bland de första länderna att underteckna den. Konventionen, som täcker bl.a. passiv rökning, reklambegränsningar för tobak och varningstexter, kommer att ge stöd för utarbetande av nationell lagstiftning på området.

*Regeringen* har i december 2003 (dir. 2003:168) beslutat att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att lämna förslag till nationellt genomförande av Världshälsoorganisationens (WHO:s) ramkonvention om tobakskontroll, av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/33/EG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om reklam för och sponsring till förmån för tobaksvaror, (EUT L 152, 20.6.2003, s. 16, Celex nr 32003L0033) och av rådets rekommendation 2003/54/EG om förebyggande av rökning och om initiativ för en effektivare tobakskontroll (EGT L 22, 25.1.2003, s. 31, Celex nr 32003H0054). I uppdraget ingår också att närmare överväga de förslag som har lämnats av Konsumentverket i rapporten Stopp för utomhusreklam för tobak – Rapportering av ett regeringsuppdrag (Konsumentverket PM 2003:02).

I *betänkande 2001/02:SoU8* anförde utskottet följande beträffande frågan om tobakspreventivt arbete (s. 26).

Utskottet ser mycket positivt på den breda verksamhet som i olika former och på olika nivåer bedrivs för att minska bruket av tobak både nationellt och internationellt. Utskottet anser också att intensiv information och utbildning om tobakens skadeverkningar på lokal nivå, t.ex. i skolor, är av mycket stor betydelse i sammanhanget. Vidare vill utskottet återigen framhålla att det är särskilt angeläget att information om tobakens skadeverkningar når ut förutom till gravida kvinnor även till barn och ungdomar och deras föräldrar liksom i övrigt till alla grupper som arbetar med barn. Vad beträffar det internationella arbetet noterar utskottet med tillfredsställelse att Sverige aktivt deltar i arbetet för att WHO skall kunna anta en ramkonvention för tobakskontroll. Inom EU arbetar Sverige bl.a. för att stödet till tobaksodling skall avvecklas. Med hänsyn till det anförda anser utskottet att något tillkännagivande till regeringen med anledning av motionerna – – – inte behövs, varför dessa avstyrks (res. kd +fp+mp).

I det av riksdagen godkända *betänkande 2002/03:SoU7* (rskr. 2002/03:145) behandlade utskottet riksdagens proposition 2002/03:35 Mål för folkhälsan. Utskottet anförde beträffande frågan om främst tobakspreventivt arbete följande (s. 52).

Utskottet delar regeringens uppfattning att det förebyggande och hälsofrämjande arbetet på det här aktuella området, för att bli effektivt, måste behandlas i ett sammanhang. Utskottet delar också regeringens uppfattning att arbetet mot tobakskonsumtion, för att vara effektivt, måste vara integrerat med det övriga folkhälsoarbetet och utgå från ett generellt folkhälsoperspektiv. Genom det strategiska stöd som Statens folkhälsoinstitut kan bistå kommuner och landsting med anser utskottet vidare att dessa har goda förutsättningar att bedriva ett framgångsrikt arbete för att minska bruket av tobak. Utskottet anser vidare att intensiv information och utbildning på lokal nivå, t.ex. i skolor, om tobakens skadeverkningar är av mycket stor betydelse i sammanhanget. Dessutom vill utskottet återigen framhålla att det är särskilt angeläget att information om tobakens skadeverkningar når ut, förutom till gravida kvinnor, även till barn och ungdomar och deras föräldrar liksom i övrigt till alla grupper som arbetar med barn. Utskottet avstyrker med det anförda motionerna – – –. I motion – – – framförs att staten inte kan fransäga sig ansvaret för information, utbildning och opinionsbildning om tobak. Som framgår ovan arbetar Statens folkhälsoinstitut tillsammans med kommuner och lands-

ting aktivt med dessa frågor. Utskottet delar inte motionärernas farhågor om att staten inte har tillräckligt inflytande över detta arbete. Motionsyrkandet avstyrks (res. m+fp+mp).

I *betänkande 2001/02:SoU8* behandlade utskottet även motionsyrkanden rörande att nikotinläkemedel bör ges ökad tillgänglighet. Utskottet avstyrkte motionerna med följande motivering (s. 31 res. m+kd, fp+c).

Utskottet anser inte att det finns skäl att upphöra att klassificera nikotinersättningsmedel som läkemedel. Vidare delar utskottet regeringens bedömning att för det fall dessa medel görs lika tillgängliga som tobaksvaror finns det en risk att dessa uppfattas, inte som en produkt som skall användas för att sluta röka utan en som används som ersättning för tobak. Utskottet delar således inte de motionärers uppfattning som anser att nikotinersättningsmedel bör finnas till försäljning där tobak säljs. Inte heller anser utskottet att det i dagsläget behövs någon utredning härom.

Utskottet behandlade därefter i *betänkande 2002/03:SoU7* ånyo motionsyrkanden om att nikotinläkemedel bör ges ökad tillgänglighet. Utskottet vidhöll sin uppfattning att om nikotinersättningsmedel görs lika tillgängliga som tobaksvaror finns det en risk att medlen uppfattas som ersättning för tobak och inte som en produkt som skall användas för att sluta röka. Motionerna avstyrktes (s. 53 res. m+c).

Frågan om ökad tillgänglighet för nikotinersättningsmedel har nyligen berörts av *socialministern* i fråga för skriftligt svar (2003/04:846). I svaret har socialministern anfört bl.a. följande:

Läkemedelsverket har godkänt ett antal nikotinersättningspreparat som receptfria läkemedel. Därmed får dessa tillhandahållas i enlighet med de bestämmelser som gäller för försäljning av receptfria läkemedel. Dessa bestämmelser har till syfte att säkerställa en läkemedelsförsörjning av hög kvalitet och en god tillgänglighet i hela landet.

Detaljhandeln med läkemedel regleras i lagen (1996:1152) om handel med läkemedel m.m. Innebörden av lagen är bland annat att handel med läkemedel skall bedrivas med ensamrätt av Apoteket AB. Bolaget skall enligt avtal med staten ha ett rikstäckande system för landets läkemedelsförsörjning med lokala apotek över hela landet och kompletterande kundkanaler för att ytterligare öka tillgängligheten. Enligt avtalet beslutar bolaget självt om lokalisering av lokala apotek, kompletterande kundkanaler och tillgänglighet i övrigt.

### Utskottets ställningstagande

Våren 2003 antog riksdagen förslagen i proposition 2002/03:35 Mål för folkhälsan (bet. 2002/03:SoU7, rskr. 2002/03:145). I samband därmed fastställdes ett målområde som bl.a. avser minskat bruk av tobak (Målområde 11). Utskottet vidhåller den inställning till hur det tobakspreventiva arbetet bör bedrivas som har återgivits i betänkandet. Utskottet anser således att arbetet mot tobakskonsumtion, för att vara effektivt, måste vara integrerat med det övriga folkhälsoarbetet och utgå från ett generellt folkhälsoperspektiv. Utskottet anser vidare att kommuner och landsting, genom det strategiska stöd som Statens folkhälsoinstitut kan bistå med, har goda förutsättningar att bedriva ett

framgångsrikt arbete för att minska bruket av tobak. Intensiv information och utbildning på lokal nivå, t.ex. i skolor, om tobakens skadeverkningar är givetvis alltså av mycket stor betydelse i sammanhanget. Det bör dessutom ånyo framhållas att det är särskilt angeläget att information om tobakens skadeverkningar når ut, förutom till gravida kvinnor, även till barn och ungdomar och deras föräldrar liksom i övrigt till alla grupper som arbetar med barn. Utskottet vidhåller också, mot bakgrund av det arbete som Statens folkhälsoinstitut tillsammans med kommuner och landsting bedriver, att staten har ett tillräckligt inflytande över information, utbildning och opinionsbildning om tobak. Avslutningsvis konstaterar utskottet att Sverige även har en aktiv roll i det internationella arbetet på tobaksområdet. Sammanfattningsvis anser utskottet att den förda politiken är väl i linje med det som tas upp i motionerna So15 (m) yrkande 2, SoSo345 (fp) yrkande 12, So365 (kd) yrkande 2, So524 (kd) yrkandena 1 och 2 samt So577 (kd) yrkande 8, vilka avstyrks i den mån de inte är tillgodosedda med det anförda.

Nikotinersättningsmedel finns sedan något år tillbaka tillgängliga hos apoteksombuden. Motion 2002/03:So253 (m) är därför tillgodosedd.

Utskottet vidhåller alltså sin uppfattning att om nikotinersättningsmedel görs lika tillgängliga som tobaksvaror finns det en risk att medlen uppfattas som ersättning för tobak och inte som en produkt som skall användas för att sluta röka. Motionerna So210 (c), So409 (m) yrkande 10 och So492 (kd) avstyrks därför.

## Detaljhandel med tobaksvaror

### Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå ett motionsyrkande om licensieringssystem för tobaksförsäljning.

Jämför reservation 7 (kd).

### Motion

I motion So365 av Ingemar Vänerlöv (kd) begärs ett tillkännagivande om ett licensieringssystem för tobaksförsäljning (yrkande 1). Motionären hänvisar till att Nationella folkhälsokommittén i sitt slutbetänkande lämnat ett förslag om ett licensieringssystem och anför att en sådan åtgärd vore välkommen i arbetet mot rökningen bland ungdomar.

### Tidigare behandling m.m.

I det tidigare nämnda betänkande 2002/03:SoU4 behandlade utskottet senast ett motionsyrkande med förslag om att ett system med försäljningslicenser borde införas (s. 7). Utskottet vidhöll sin tidigare uppfattning att olägenhe-

terna med ett system med försäljningslicenser överväger nyttan med ett sådant system och avstyrkte därför motionsyrkandet (ej res.).

*Statens folkhälsoinstitut* har i december 2003 redovisat ett regeringsuppdrag avseende tobaksförsäljningens utveckling när det gäller ungdomar. När det gäller tillsynsverksamhetens utveckling anför institutet bl.a. följande:

Den bild som framträder i institutets kartläggning visar att tillsynen enligt tobakslagen tidigare har varit föga intensiv eller omfattande, och så är fortfarande fallet i stor utsträckning. Det finns ändå vissa tecken på att tillsynsinsatserna har ökat något under 2002, bland annat har råd från länsstyrelserna till kommunerna lämnats i betydligt ökad (men fortfarande liten) omfattning under 2002. Detta gäller även i fråga om tillsynen beträffande åldersgränsen vid tobaksförsäljning. Det är ännu inte möjligt att inom ramen för denna kartläggning iakta några förändringar till följd av de nya reglerna om anmälningsplikt och tillsynsavgift, då dessa träder i kraft fullt ut först under 2003. Det finns dock skäl att anta att de nya reglerna kan förbättra läget.

I rapporten lämnar Statens folkhälsoinstitut vidare förslag på vissa ändringar i tobakslagen, bl.a. föreslås ett system med tillståndsplikt för detaljhandel med tobak. Rapporten bereds för närvarande i Regeringskansliet.

### Utskottets ställningstagande

Av 12 a § tobakslagen (1993:581) framgår att den som i näringsverksamhet säljer tobaksvaror till konsumenter skall anmäla försäljningen hos den kommun där försäljningen sker. Bestämmelsen har varit i kraft sedan den 1 juli 2002. I samband med införandet av lagrummet (prop. 2001/02:64, bet. 2001/02:SoU8, rskr.2001/02:235) uttalades (prop. s. 48) att ett system med anmälningsplikt i kombination med en avgiftsfinansierad kommunal tillsyn torde vara tillräckligt för att uppnå att åldersgränsen för inköp av tobak efterlevs på ett bättre sätt. Ett system med säljtillstånd ansågs föra för långt.

Mot bakgrund av den förhållandevis korta tid som bestämmelsen om anmälningsskyldighet har varit i bruk och då dessutom en rapport som bl.a. berör frågan om säljtillstånd är föremål för beredning i Regeringskansliet är utskottet inte berett att föreslå att riksdagen tar ett initiativ på området. Motion So365 (kd) yrkande 1 avstyrks.

## Snus

### Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå ett motionsyrkande om snusforskning.  
Jämför reservation 8 (kd).

### Motion

I motion So524 av *Annelie Enochson (kd)* begärs ett tillkännagivande om behovet av snusforskning (yrkande 4). Motionären anför att marknadsfö-



ringen av snus har intensifierats, på senare tid särskilt som rökavvänjningsmedel. Enligt motionären finns det dock ingen vetenskaplig dokumentation för snusets effekt i detta avseende. Vidare är kunskapen om snusets långsiktiga effekter på hälsan otillräckligt känd.

### **Tidigare behandling**

I det tidigare nämnda *betänkande 2002/03:SoU4* behandlade utskottet senast ett motionsyrkande om behovet av snusforskning (s. 8). Utskottet vidhöll sin uppfattning att det förelåg behov av ytterligare snusforskning men att något initiativ från riksdagens sida inte var erforderligt. Utskottet framhöll vidare att det ingår i Statens folkhälsoinstituts roll att stödja forskning och bidra till en ökad belysning av hälsoeffekterna av snusanvändning. Något initiativ från riksdagen var därför inte erforderligt. Motionen avstyrktes (ej res.).

### **Utskottets ställningstagande**

Utskottet vidhåller sin uppfattning och vill ånyo framhålla att det ingår i Statens folkhälsoinstituts roll att stödja forskning och bidra till en ökad belysning av hälsoeffekterna av snusanvändning. Något initiativ från riksdagen behövs inte. Motion So524 (kd) yrkande 4 avstyrks.

## Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

### 1. Avslag på propositionen (punkt 1)

av Cristina Husmark Pehrsson (m), Carl-Axel Johansson (m) och Magdalena Andersson (m).

#### *Förslag till riksdagsbeslut*

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår proposition 2003/04:65 Rökfria serveringsmiljöer. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04:So15 yrkande 1 och 2003/04:So16.

#### *Ställningstagande*

Informationens betydelse betonas inte i regeringens lagförslag, utan det förliktar sig helt på förbudslagstiftning. Vi anser att man inte bör ersätta eget ansvarstagande med en förbudslagstiftning innan frivillighetens väg prövats fullt ut. Vi saknar vidare ett resonemang om hur information och utbildning kan förstärkas på lokal och regional nivå för att man skall nå en bättre förankring och en insikt om tobakens skadeverkningar och därmed uppnå rökfria krogmiljöer. Eftersom alltfler restauranger frivilligt infört rökfria serveringsmiljöer med nu gällande lagstiftning anser vi att något nytt i dagens läge inte tillkommit som motiverar en förbudslagstiftning. Vi anser därför att propositionen skall avslås och att vi bör fortsätta att följa frivillighetens linje, åtminstone fram till 2007.

### 2. Rökförbud på offentlig plats (punkt 3)

av Ingrid Burman (v), Kerstin-Maria Stalin (mp) och Gunilla Wahlén (v).

#### *Förslag till riksdagsbeslut*

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:So395 yrkande 5 och avslår motion 2003/04:So468 yrkande 2.

*Ställningstagande*

Det pågår ett offensivt arbete inom EU för att reducera användandet av tobak och införa rökförbud på offentliga platser. Vi anser att Sverige bör ta efter och gå i spetsen för detta arbete genom att utreda möjligheten till rökförbud på alla offentliga platser

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

**3. Rökrum (punkt 4)**

av Gabriel Romanus (fp) och Marita Aronson (fp).

*Förslag till riksdagsbeslut*

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar 6 och 6a §§ i förslaget till lag om ändring i tobakslagen (1993:581), i den lydelse de har i *bilaga 3* betecknad *Reservanternas lagförslag*. Riksdagen bifaller därmed delvis dels proposition 2003/04:65 i denna del, dels motion 2003/04:So17. Motion 2003/04:So14 avslås.

*Ställningstagande*

Det är bra att restauranger nu kommer att bli en i huvudsak rökfri arbetsmiljö. Vi stöder dock förslaget att restauranger som så önskar skall få inrätta särskilda rökrum. Från arbetsmiljösynpunkt är det givetvis angeläget att personalens uppgifter i rökrummet begränsas. Vi anser dock inte att det är nödvändigt att i lagen detaljreglera användningen av rökrummen på sätt som sker i den i propositionen föreslagna 6 §. Vi förordar i stället den lösning som hade valts i regeringens lagrådsremiss. Vi anser att det bör överlåtas åt regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att meddela föreskrifter när det gäller denna fråga. Dessa bör i huvudsak, med en uppmjukning av bestämmelserna om förtäring i rökrummet, utgå från propositionens 6 § andra stycket. Härigenom bör det vara möjligt att tillåta exempelvis att en gäst som vill avsluta en måltid med en kopp kaffe och en cigarett ges möjlighet att ta med kaffet in i rökrummet om den som ansvarar för serveringsstället anser det lämpligt. Om detta skulle medföra olägenheter bör regeringen eller ansvarig myndighet ha möjlighet att anpassa föreskrifterna efter vunna erfarenheter. Självklart skall alkohollagens bestämmelser respekteras. För att möjliggöra den ändring i lagförslaget som vi eftersträvar anser vi att riksdagen bör anta de förslag till 6 och 6 a §§ som regeringen föreslagit i lagrådsremissen, se *bilaga 3* till föreliggande betänkande.

#### 4. Tobaksprevention (punkt 6)

av Chatrine Pålsson (kd), Gabriel Romanus (fp) och Marita Aronson (fp).

##### *Förslag till riksdagsbeslut*

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04:So345 yrkande 12 och 2003/04:So577 yrkande 8 samt avslår motionerna 2003/04:So15 yrkande 2, 2003/04:So365 yrkande 2 och 2003/04:So524 yrkandena 1 och 2.

##### *Ställningstagande*

Tobaksrökning som tillsammans med alkoholmissbruk hör till de största folkhälsoproblemen är samtidigt också det mest påverkbara hälsoproblemet. Det svenska arbetet på detta område har från början byggt på information, utbildning och opinionsbildning. Vi anser inte att staten kan frånsäga sig ansvaret för dessa insatser och de kan inte heller överlåtas enbart på frivilliga organisationer och än mindre på tobaksindustrin. Staten måste ta ett fortsatt ansvar för denna verksamhet som, tillsammans med beskattning och andra restriktioner, är en hörnsten i svensk tobakspolitik. Arbetet mot tobaken intensifieras nu internationellt, såväl inom WHO som i t.ex. Storbritannien och USA. Vi anser vidare att det är angeläget att Sverige fortsätter att ge aktivt stöd till det internationella arbetet mot tobak, inte minst som medlem i EU. Samtidigt är det viktigt att vår trovärdighet i den internationella tobakspolitiken inte urholkas genom att nationella krafttag uteblir eller skjuts på en obestämd framtid.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

#### 5. Tobaksprevention (punkt 6)

av Cristina Husmark Pehrsson (m), Carl-Axel Johansson (m) och Magdalena Andersson (m).

##### *Förslag till riksdagsbeslut*

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:So15 yrkande 2 och avslår motionerna 2003/04:So345 yrkande 12, 2003/04:So365 yrkande 2, 2003/04:So524 yrkandena 1 och 2 samt 2003/04:So577 yrkande 8.

##### *Ställningstagande*

Vi anser att regeringens syn på passiv rökning som ett arbetsmiljöproblem är för snäv. Problemet med passiv rökning måste betraktas i ett brett folkhälso-

perspektiv. För att de mål som alla är överens om skall uppnås krävs information som omfattar tobakens skadeverkningar i sin helhet och som förankras brett såväl inom sjukvården, barnvården och mödravården, som i skolorna. Vidare anser vi att man som icke-rökare har rätt att utkräva ansvar från rökare, så att man inte utsätts för passiv rökning mot sin vilja. Detta måste vara tydligt i informationsarbetet.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

## 6. Ytterligare ökad tillgänglighet (punkt 8)

av Chatrine Pålsson (kd), Cristina Husmark Pehrsson (m), Carl-Axel Johansson (m), Gabriel Romanus (fp), Magdalena Andersson (m), Annika Qarlsso (c) och Marita Aronson (fp).

### *Förslag till riksdagsbeslut*

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04:So210, 2003/04:So409 yrkande 10 och 2003/04:So492.

### *Ställningstagande*

I Sverige är det tillåtet att sälja cigaretter med hög nikotinhalt på allehanda försäljningsställen, men det är inte tillåtet att sälja rökavvänningspreparat mer än på apotek och hos apoteksombud. För många som just slutat röka och mår riktigt dåligt kan därför ett besök i tobaksaffären för att köpa tobak framstå som den enda utvägen. Vi anser därför att kretsen av försäljningsställen bör göras vidare och anser då att det är naturligt att tobaksaffären, vid sidan av tobaksvarorna, även tillhandahåller nikotinläkemedel. Att nikotinersättningsprodukter bör kunna säljas på samma plats som cigaretter kan också ses som ett steg på vägen mot rökfria lokaler och en bättre folkhälsa.

Vad vi nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

## 7. Försäljningslicenser (punkt 9)

av Chatrine Pålsson (kd).

### *Förslag till riksdagsbeslut*

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:So365 yrkande 1.

*Ställningstagande*

Nationella folkhälsokommittén lämnade i sitt slutbetänkande ett förslag om ett licensieringssystem för tobaksförsäljning. Jag anser att ett sådant system vore välkommet i arbetet mot rökningen bland ungdomar.

Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

**8. Snus (punkt 10)**

av Chatrine Pålsson (kd).

*Förslag till riksdagsbeslut*

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:So524 yrkande 4.

*Ställningstagande*

Marknadsföringen av snus har intensifierats, på senare tid särskilt som rökavvänjningsmedel. Jag anser att det saknas vetenskaplig dokumentation beträffande snusets effekt i detta avseende. Dessutom är kunskapen om snusets långsiktiga effekter på hälsan otillräckligt känd. Jag anser därför att det finns behov av snusforskning.

Vad jag nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

## Särskilda yttranden

Utskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttranden. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

### **Tobakspolitik**

av Cristina Husmark Pehrsson (m), Carl-Axel Johansson (m) och Magdalena Andersson (m).

Vi instämmer i det mål för att minska tobaksbruket som regeringen ställt upp och som antagits av riksdagen. Vår utgångspunkt är emellertid att ansvaret för folkets hälsa främst vilar på de enskilda individerna. Vi anser därför att politiska beslut som syftar till att värna om folkhälsan i första hand bör gå ut på att ge medborgarna de verktyg de behöver för att kunna bibehålla eller förbättra sin egen hälsostatus. I dag tas alltför liten hänsyn till den enskildes ansvar och integritet. Vi anser vidare att det statliga engagemanget bör minska till förmån för ett effektivare regionalt och lokalt folkhälsoarbete, nära människors vardag. Erfarenheten visar att detta ger störst möjlighet till framgång.

### **Kostnader för tobakspreventiva åtgärder**

av Kerstin-Maria Stalin (mp) och Annika Qarlsson (c).

Vi anser det väsentligt att det tobakspreventiva arbetet även i framtiden ges tillräckliga resurser. Vi anser också att extra medel kommer att behövas för att implementera de nu aktuella ändringarna i tobakslagen. Det är därför viktigt att utrymme härför bereds i det kommande budgetarbetet. Vi avser att följa frågan.

BILAGA 1

## Förteckning över behandlade förslag

### Propositionen

*2003/04:65:*

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i tobakslagen (1993:581).

### Följdmotioner

*2003/04:So14 av Jörgen Johansson (c):*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att rökning utan undantag fr.o.m. den 1 juni 2005 skall vara förbjudet i restauranger och på andra serveringsställen.

*2003/04:So15 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m):*

1. Riksdagen avslår regeringens proposition 2003/04:65.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om informationsbehov avseende tobakens skadeverkningar.

*2003/04:So16 av Gunnar Andrén och Tina Acketoft (fp):*

Riksdagen avslår regeringens proposition 2003/04:65.

*2003/04:So17 av Ulf Nilsson m.fl. (fp):*

Riksdagen avslår regeringens förslag till ändring i tobakslagen såvitt avser förbud mot att ta med mat och dryck i lokaler där rökning är tillåten.

### Motion från allmänna motionstiden hösten 2002

*2002/03:So253 av Catharina Elmsäter-Svärd (m):*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om betydelsen av att nikotinläkemedel skall ingå i apoteksombudens akutsortiment.



## Motioner från allmänna motionstiden hösten 2003

*2003/04:So210 av Jörgen Johansson och Claes Västerteg (c):*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att receptfria nikotinläkemedel kan säljas av alla näringsidkare.

*2003/04:So345 av Kerstin Heinemann m.fl. (fp):*

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om svensk tobakspolitik och internationellt arbete mot tobak.

*2003/04:So365 av Ingemar Vänerlöv (kd):*

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett licensieringssystem för tobaksförsäljning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att personlig rådgivning och nikotinersättningsmedel bör erbjudas föräldrar med hemmavarande barn i samband med att de som patienter kommer i kontakt med hälso- och sjukvården.

*2003/04:So395 av Ulla Hoffmann m.fl. (v):*

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en lag om förbud mot rökning på restauranger och serveringsställen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda möjligheten till rökförbud på alla offentliga platser.

*2003/04:So409 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m):*

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av ökad tillgänglighet till nikotinersättningsprodukter.

*2003/04:So468 av Sonja Fransson och Laila Bjurling (s):*

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förbud mot rökning på restauranger och kaféer.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förbud mot rökning på offentliga platser.

*2003/04:So492 av Mikael Oscarsson (kd):*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att underlätta för dem som vill sluta röka att få tillgång till nikotinläkemedel.

*2003/04:So524 av Annelie Enochson (kd):*

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om betydelsen av en kompetent strategisk nationell ledning av ett sammanhållet tobaksförebyggande arbete.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett långsiktigt säkerställande av adekvata resurser för ett kontinuerligt tobakspreventivt arbete på alla nivåer.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett strukturerat och finansierat förberedelsearbete för att nå målet om rökfria serveringslokaler.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av snusforskning.

*2003/04:So577 av Ulrik Lindgren m.fl. (kd):*

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en minskning av tobaksrökningen.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om målsättningen med rökfrihet.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rökfria serveringsmiljöer.

BILAGA 2

## Regeringens lagförslag

2 Förslag till lag om ändring i tobakslagen  
(1993:581)

Härigenom föreskrivs i fråga om tobakslagen (1993:581)<sup>1</sup>  
dels att 2, 4 och 6 §§ skall ha följande lydelse,  
dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 6 a §, av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

## 2 §

Rökning är förbjuden

1. i lokaler som är avsedda för barnomsorg, skolverksamhet eller annan verksamhet för barn eller ungdom samt på skolgårdar och på motsvarande områden utomhus vid förskolor och fritidshem,

2. i lokaler som är avsedda för hälso- och sjukvård,

3. i lokaler som är avsedda för gemensamt bruk i bostäder och inrättningar med särskild service eller vård,

4. på färdmedel i inrikes kollektivtrafik eller i lokaler och andra utrymmen som är avsedda att användas av den som reser med sådana färdmedel,

*5. i restauranger och på andra serveringsställen, utom när servering sker utomhus,*

5. i andra lokaler än sådana som avses i 1–4 när en allmän sammankomst eller en offentlig tillställning som avses i 2 kap. 1–3 §§ ordningslagen (1993:1617) anordnas och i lokaler som är avsedda att användas av den som deltar i sammankomsten eller tillställningen, samt

6. i andra lokaler än sådana som avses i 1–5 om allmänheten har tillträde till lokalerna.

*Bestämmelserna i första stycket 5 och 6 gäller inte serveringslokaler i restauranger och andra serveringsställen.*

6. i andra lokaler än sådana som avses i 1–5 när en allmän sammankomst eller en offentlig tillställning som avses i 2 kap. 1–3 §§ ordningslagen (1993:1617) anordnas och i lokaler som är avsedda att användas av den som deltar i sammankomsten eller tillställningen, samt

7. i andra lokaler än sådana som avses i 1–6 om allmänheten har tillträde till lokalerna.

4 §<sup>2</sup>

I hotell och andra inrättningar där tillfällig bostad yrkesmässigt upplåts, skall i ett visst antal av de rum eller liknande som upplåts rökning vara förbjuden. I fråga om sovkupeéer och andra utrymmen som upplåts för tillfällig bostad på färdmedel i inrikes kollektivtrafik gäller i stället 2 § 4.

<sup>1</sup> Lagen omtryckt 1996:941.

<sup>2</sup> Senaste lydelse 2002:281.

*Restauranger eller andra serveringsställen skall, om rökförbud ej föreligger enligt 2 § 1–4, ha ett eller flera områden där rökning är förbjuden.*

Rökning är trots bestämmelserna i 2 § 2–6 tillåten i delar av de lokaler eller andra utrymmen som avses där, om dessa delar särskilt avsatts för rökning. Detsamma gäller lokaler som avses i 2 § 1 och som är upplåtna enbart för personal.

Avvikelse från 2 och 4 §§ får göras om det finns särskilda skäl därtill på grund av utrymmets beskaffenhet eller användningssätt eller av omständigheterna i övrigt. Detta gäller i tillämpliga delar även sådana områden utomhus som avses i 2 § 1.

#### 6 §

Rökning är trots bestämmelserna i 2 § 2–4, 6 och 7 tillåten i delar av de lokaler eller andra utrymmen som avses där, om dessa delar särskilt avsatts för rökning. Detsamma gäller lokaler som avses i 2 § 1 och som är upplåtna enbart för personal.

*Trots bestämmelsen i 2 § 5 får rökning tillåtas i restauranger och på andra serveringsställen i separata rum som särskilt avsatts för rökning. Rum där rökning tillåts får endast utgöra en mindre del av serveringsställets yta. Rummen skall vara belägna så att besökare inte måste passera genom dessa. Arbetstagare skall endast tillfälligtvis behöva vistas i rummen, när rökning pågår. Servering eller annan liknande verksamhet får inte bedrivas i rummen när rökning pågår. Detta gäller dock inte sådan verksamhet som har direkt samband med rummens funktion. Mat eller dryck får inte föras med in i dessa rum.*

Avvikelse från 2 § 1–4, 6 och 7 samt 4 § får göras om det finns särskilda skäl till det på grund av utrymmets eller områdets beskaffenhet eller användningssätt eller av omständigheterna i övrigt.

#### 6 a §

*Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, får meddela föreskrifter om utformning och ventilation av sådana rum som avses i 6 § andra stycket.*

---

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2005.

BILAGA 3

## Reservanternas lagförslag

**Av reservanternas föreslagna ändring i regeringens förslag till lag om ändring i tobakslagen***Regeringens förslag**Reservanternas förslag*

Rökning är trots bestämmelserna i 2 § 2–4, 6 och 7 tillåten i delar av de lokaler eller andra utrymmen som avses där, om dessa delar särskilt avsatts för rökning. Detsamma gäller lokaler som avses i 2 § 1 och som är upplåtna enbart för personal.

*Trots bestämmelsen i 2 § 5 får rökning tillåtas i restauranger och på andra serveringsställen i separata rum som särskilt avsatts för rökning. Rum där rökning tillåts får endast utgöra en mindre del av serveringsställets yta. Rummen skall vara belägna så att besökare inte måste passera genom dessa. Arbetstagare skall endast tillfälligtvis behöva vistas i rummen, när rökning pågår. Servering eller annan liknande verksamhet får inte bedrivas i rummen när rökning pågår. Detta gäller dock inte sådan verksamhet som har direkt samband med rummens funktion. Mat eller dryck får inte föras med in i dessa rum.*

Avvikelse från 2 § 1–4, 6 och 7 samt 4 § får göras om det finns särskilda skäl till det på grund av utrymmets eller områdets beskaffenhet eller användningssätt eller av omständigheterna i övrigt.

6 a §

*Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, får meddela föreskrifter om utformning och ventilation av sådana rum som avses i 6 § andra stycket*

6 §<sup>3</sup>

Rökning är trots bestämmelserna i 2 § 2–4, 6 och 7 tillåten i delar av de lokaler eller andra utrymmen som avses där, om dessa delar särskilt avsatts för rökning. Detsamma gäller lokaler som avses i 2 § 1 och som är upplåtna enbart för personal.

*Trots bestämmelsen i 2 § 5 får rökning tillåtas i restauranger och på andra serveringsställen i separata rum som särskilt avsatts för rökning. Rum där rökning tillåts får endast utgöra en mindre del av serveringsställets yta. Rummen skall vara belägna så att besökare eller arbetstagare endast då det finns särskilda skäl måste vistas i dem när rökning pågår.*

Avvikelse från 2 § 1–4, 6 och 7 samt 4 § får göras om det finns särskilda skäl till det på grund av utrymmets eller områdets beskaffenhet eller användningssätt eller av omständigheterna i övrigt.

6 a §

*Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, får meddela föreskrifter om utformning, ventilation och användningssätt av sådana rum som avses i 6 § andra stycket.*

<sup>3</sup> Senaste lydelse 1994:98.

